

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Statsråden

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
14/7695

Dato
19.12.2014

ÅPENHET RUNDT VEGRAPPORTER

Innledning

Jeg viser til brev fra kontroll- og konstitusjonskomiteen 4. desember 2014, der det bes om svar på hva justisministeren vil foreta seg for å sikre at relevante vegrapporter blir lagt frem for retten i saker som angår dødsulykker i trafikken og for å sikre åpenhet i forvaltningen.

Til spørsmål 1 om bevisfremleggelse

Jeg vil innledningsvis bemerke at maktfordelingsprinsippet, nedfelt i Grunnloven §§ 3, 49 og 88, tilsier at regjeringen ikke skal ha innflytelse på konkrete saker for domstolene. Det finnes dessuten elementer av maktspredning og maktbalanse som ikke kommer til uttrykk i Grunnloven, for eksempel prinsippet om at påtalemyndigheten skal være uavhengig av Justisdepartementet.

Norsk straffeprosess bygger på det ulovfestede prinsippet om fri bevisførsel. Prinsippet går ut på at partene i en straffesak som hovedregel kan føre alle bevis som vedrører saken. Det blir så opp til retten å bedømme hvilken vekt bevisene skal ha.

Prinsippet om en mest mulig objektiv og upartisk etterforskning fremgår av straffeprosessloven § 226 tredje ledd. Der en bestemt person er mistenkt, skal etterforskningen søke å klarlegge både det som taler mot ham og det som taler til fordel for ham. Politiet og påtalemyndigheten må etterforske så grundig som saken tilsier det, jf. Riksadvokatens rundskriv 22. desember 1999 (Del II – 3/1999 Etterforskning). I midlertidige retningslinjer fra Riksadvokaten i brev 30. juni 2014 til statsadvokatene og politimestrene gis det blant annet anvisning om at politiet i saker med dødsulykker i trafikken skal innhente ulykkesanalyserapporter (UAG-rapporter)

fra vegvesenet. Formålet er primært å kontrollere at relevante opplysninger i straffesakssammenheng, er sikret.

Videre skal retten våke over at saken blir fullstendig opplyst, jf. straffeprosessloven § 294. For å oppnå dette, kan retten beslutte å innhente nye bevis. Selv om partene har ansvar for bevisførselen, har retten et overordnet ansvar, også dersom den part som normalt ville ha ført beviset mener det ikke er nødvendig for saken. Plikten gjelder uansett om beviset er til tiltaltes skade, jf. Rt. 1985 side 9 og Rt. 2013 side 905. Retten må imidlertid særlig påse at en uskyldig ikke blir dømt.

Det er således sakens aktører, det vil si påtalemyndigheten, tiltalte representert ved forsvarer og retten, som må fremskaffe det materialet domstolen skal bygge på i en konkret sak. Maktfordelingen, både mellom domstol og regjering og Justisdepartementet og påtalemyndigheten, tilsier at justisministeren ikke er i posisjon til å sikre at relevante rapporter blir fremlagt for retten i konkrete saker.

Til spørsmål 2 om åpenhet i forvaltningen

Jeg er opptatt av at forvaltningen skal være åpen og gjennomiktig, og offentleglova er et helt sentralt virkemiddel i denne sammenhengen. Det følger imidlertid av offentleglova selv at det er det enkelte organet som må ta stilling til spørsmål om innsyn og åpenhet for dokumenter, ut fra den konkrete situasjonen. Det ligger utenfor mine fullmakter å instruere Statens vegvesen eller andre organer om hvordan loven skal praktiseres for konkrete dokumenter.

Trafikksikkerhet er imidlertid høyt prioritert i regjeringen. For å nå målet om færre drepte og hardt skadde i trafikken er det viktig at vi lærer av de ulykkene som har skjedd. De regionale UAG-rapportene har fra 2005 vært en viktig del av innsatsen for å redusere antall drepte og hardt skadde i trafikken. Oppslag i media den senere tid har imidlertid skapt usikkerhet om Statens vegvesen deler informasjon fra UAG-rapportene til blant annet politiet og etterlatte, på en riktig og tilstrekkelig måte. Det er svært viktig at de som har behov for informasjon får tilgang til den. Dette gjelder ikke minst de som har mistet sine kjære i tragiske ulykker, men også de som står tiltalt for bildrap.

Samferdselsministeren besluttet derfor i mai i år å sette ned et uavhengig utvalg som skal foreta en bred vurdering av relevante sider av saken. Samtidig skal mer åpenhet sikres fremover. Utvalget skal blant annet se på hvordan Statens vegvesen har praktisert offentlighet knyttet til UAG-rapportene. Videre skal utvalget kartlegge omfanget av innsynsforespørsler og hvordan slike henvendelsene har vært håndtert. Utvalget skal også se på i hvor stort omfang UAG-rapportene har vært etterspurt av domstolene i forbindelse med straffesaker. Vi har nå et kompetent og bredt sammensatt utvalg som er i gang med sitt arbeid. Utvalget består av professor dr. juris Hans Petter Graver (leder), professor dr. med Inggard Lereim, advokat Berit Reiss-Andersen og politiadvokat Kristin Bjelkemyr-Østvang. Utvalget skal legge fram en rapport innen 1. mai 2015. Regjeringen ser med interesse frem til resultatet av utvalgets arbeid. Jeg

setter pris på at samferdselsministeren, som ansvarlig for samferdselssektoren, vil granske hvordan Statens vegvesen har praktisert offentlighet knyttet til dybdeanalyser av dødsulykker i vegtrafikken.

Andre tiltak i justissektoren

Riksadvokaten informerte i brev 30. juni 2014 om at Utrykningspolitiet har nedsatt en egen arbeidsgruppe som skal se på kvaliteten av etterforskning og påtalebehandling av dødsulykker i vegtrafikken. Hensikten er å søke å finne forbedringspunkter. Forholdet til samarbeidende organer, som vegvesenet og ulykkesanalysegruppene, er en del av mandatet for arbeidsgruppen. Når rapporten fra denne arbeidsgruppen foreligger, vil Riksadvokaten vurdere om den gir grunn for nye retningslinjer.

I tillegg har Riksadvokaten nylig bedt om gjennomgang av alle bildrapssaker de siste ti år. Innen 1. mars 2015 må alle landets politimestre gjennomgå samtlige saker i eget distrikt siden 2005 som har endt med domfellelse for uaktsomt drap i forbindelse med trafikkulykker. Eventuelle gjenopptakelsesspørsmål vil måtte vurderes gjennom det ordinære gjenopptakelsesinstituttet.

Jeg stiller meg svært positiv til påtalemyndighetens gjennomgåelse av eldre saker.

Med vennlig hilsen

Anders Anundsen